

da namreč Finger gre celo dalje in dopušča dokaz resnice v slučajih zasebnih ali rodbinskih, v katerih zasebne zadeve ni razglasil zasebnik sam, ampak kak drug upravičenec (zakoniti zastopnik itd.). Finger namreč uči na strani 148 doslovno: »Dejstvo neha biti zasebna zadeva, če jo tisti, na katerega se nanaša, ali kdo drugi, ki je v to upravičen, sam javnosti izroči.« Za zgled navaja dejstvo, da mlad mož velik del svojega premoženja zapravi z ženskami, napravi velike dolgove, in potem n. pr. mladoletnikov oče v časnikih izjavi, da sinovih dolgov ne bode plačeval ter vsakega svari, sinu dajati kaj na up. Z očetovo izjavo je ta zadeva nehala biti zasebna. Fingerju je tudi v tem razširjenem obsegu pritrjevati.

Nekaj opazk iz prakse k določbi §-a 251 št. 3 izvršilnega reda.

Dolžnik je zasebnopravno dolžan izpolniti svojo obvezo v korist upniku, sicer upnik lahko izposluje zoper njega zakonitim (tožbenim) potom izvršilni naslov in na podlagi izvršilnega naslova zahteva prisilno izpolnitev obveze — potom izvršbe.

Čeprav je v obče odobravati in tudi dovoljeno, da ima upnik — zahtevajoči upnik — pravico seči na kakršnokoli premoženje zavezančeve, je vendar iz višjih deloma javnih, deloma pa tudi osebnih ozirov na zavezanca izvršba omejena kakor glede zavezančeve osebnosti, tako tudi glede zavezančevih stvari.

Iz javnih ozirov izključuje naš izvršilni red v §-u 250 izvršbo glede določenih stvari; iz javnih ozirov izključuje in omejuje zakon izvršbe glede na posebno osebnost zavezanca (§ 15 izvrš. r.) pri občini; drugi zakoni velevajo omejitve glede javnih uslužbenecv, glede državnih monopolov itd.

Iz osebnih ozirov do zavezanca nahajamo v §-u 251 izvrš. reda izključitev nekaterih zavezančevih stvari, ker so neobhodno potrebne za zavezančev obstanek, za njegovo družino ali za njegov poklic (§ 251, št. 1—3, 4—10); razen tega tudi nekaterih stvari, ki so po svoji naravi in svojih svojstvih tako tesno

zvezane z zavezančevo osebnostjo, da jih zakon smatra neločljivim od osebe zavezanca (§ 251, št. 11 in 12 izvrš. r.).

Nas zanima predvsem določba §-a 251, št. 3 izvrš. r., ki se glasi: »Dalje se ne sme segati z izvršbo: . . . 3. na eno samo molzno kravo, ali če si zavezanec tako izbere, na dve kozi ali tri ovce s krmo ali steljo vred, če ju je potreba za rejo in nastiljanje do prve prihodnje žetve, če so oznamenjene živali neogibno potrebne za prehrano zavezanca in njegovih družinskih udov in poslov, živečih z njim v skupnem hišnem gospodarstvu«.

Ta zakonova določba je očitni izraz človekoljubnosti, katera posebno žarko odseva iz končnih besed tega stavka.

Upnik — bogatejši proti revnemu — sklepajoč z revežem obveze, že pri sklepu lahko presodi položaj dolžnikov in si odgovarja na vprašanje, ali bo dolžnik sploh mogel svojo obvezo izpolniti. No, in nazadnje tudi nikdo ne more živ v zemljo, in nekaj se mora zavezancu pustiti. Iz zakonovega besedila je posneti, da se mora celo zemljiškemu lastniku pustiti navedena živina, kajti neposestnik zlahka nima poslov, ampak v prvi vrsti zemljiški lastnik.

Zakon hoče zavezanca braniti prevelike bede, zato določuje, da je zavezancu pustiti molzno kravo, dve kozi ali tri ovce in krmo in steljo do prihodnje žetve.

Zakonova tendenca je očitno socialna.

Vprašanje je, ali je zakonodavec z določbo, kakršno navaja § 251, št. 3 izvrš. r. res dosegel svoj nameravani smoter?

Prvo svojstvo vsakemu zakonu mora biti ravnopravnost vseh državljanov. Naše zakonito določilo velja gotovo za vse državljane, ki imajo samo po eno molzno kravo, samo po dve kozi ali po tri ovce. Vpraša se pa, ali in v kakem smislu velja to načelo za one državljane, ki imajo manj nego ščiti zakon, ki nimajo namreč niti ene molzne krave, niti dveh koza, niti treh ovac, ampak morda samo eno svinjče kot edino domačo žival?

Če bi vsak državljan, ki pride pri izvršbi v poštev, imel ali krave ali koze ali ovce, bi naš zakon ščitil vse državljane v enaki meri.

Določba §-a 251, št. 3 ni nova ustanova izvršilnega zakona, marveč je prevzeta iz starega obč. sod. reda, odnosno iz izvršilne novele od 10. julija 1887, št. 74 drž. zak., in se je le toliko razširila, da se je tukaj pustilo izvršencu krme samo za dva tedna, dočim je po §-u 251, št. 3 sedaj zavezancu pustiti krme in nastelji do prihodnje žetve. Tendenca novega izvršilnega reda je torej še bolj človekoljubna, kakor ona izvršilne novele.

Motivi k §-u 251, št. 3 izvršilnega reda utemeljujejo nezadostnost zavezancu puščene krme samo za dva tedna s tem, da zavezancu po preteku tega časa zaradi nedostatne krme ne preostaja drugega nego živino prodati, katera mu je za preživljenje nujno potrebna. Ti razlogi so vsega uvaževanja in priznanja vredni. Povod le-temu človekoljubnemu določilu pa se da zasledovati še dalje.

Predvsem je zavezancu pustiti toliko, da se mu ne onemogoči gospodarsko napredovanje; zavezanec naj marveč ostane sposoben, da s svojo pridnostjo zopet gospodarsko kaj pridobi, ojači svoje premoženje in ga pomnoži. Zato pa je v prvi vrsti treba, da mu ostanejo sredstva za golo preživljenje samega sebe in svojcev. Zato mu zakon na vsak način pusti molzno kravo, dve kozi ali tri ovce in krmo do prihodnje žetve.

Na drugi strani pa bi država morala zavezanca, naenkrat oropanega po izvršbi vseh življenskih sredstev, sama rediti in spraviti v zmožnost, da se zopet sam preživi. Zavezanca bi morala hraniti kolikor toliko občina itd.

Kolikor je meni znana sodna praksa, še sodišča v nobenem slučaju iz razlogov §-a 251, št. 3 izvrš. r. niso izrekla izvršbe za nedopustno, če je zavezanec imel sploh samo eno gospodarsko domačo žival, namreč svinjo, in take razsoje pri besedilu §-a 251, št. 3 izvrš. r. tudi za prihodnje ni zlahka pričakovati. In vendar pomenja ena svinja za zavezanca, za njegovo in njegovih preživljenje ter za njegovo imetje pridobivno zmožnost najmanj toliko ali še več, nego dve kozi ali tri ovce.

Mislimo si posebno slučaj viničarja, ki nima nobenega drugega premoženja nego eno svinjo. Kakor se dejansko največkrat dogaja, se tako svinjo odsluži »in natura« s težaki; viničar ima navadno v hasek kako gredico ali celo njivico; svinja mu da zanjo gnoj. Svinja mu da, ker krave ali druge molzne živali

niti lastne niti gospodarjeve ni pri hiši, edino zabelo. Delo beli po pregovoru res vse jedi, ali za delo je treba sposobnega, krepkega, močnega človeka. Kdor bi pa celo leto ali še dalje jedel samo nezabeljene jedi — ob sebi še malo krepke — za dalje časa gotovo ne bo ohranil potrebne moči za delo in nemara tudi ne potrebnega zdravja. V takih razmerah je torej domače zrejena svinja, oziroma domače pridelana zabela take svinje zavezancu neobhodno potrebno in tudi trajno živilo za preživljenje sebe in svojcev.

Taki viničarji seveda ne morejo imeti poslov po zmislu §-a 251, št. 3 izvrš. r., in vendar zakon njihovega položaja ne uvaža. Če zakon kot izjeme navaja ravno molzno kravo, koze in ovce, ki služijo ne trenutnemu, ampak trajnemu hasku, je mogoče o trajnem hasku — z ozirom na zabelo, prirejeno morda za rabo celega leta — nedvomno govoriti tudi pri svinjčetu kot domači gospodarski živali. Seveda se nahaja v enakem položaju tudi posestnik, če nima druge živali nego eno samo svinjče. Po vrednosti bode staviti kravo, dve kozi ali tri ovce kot domače živali višje, kakor eno svinjo.

In pri teh okolščinah nam je računati z neskladjem, da zakon ščiti zavezanca glede večjega, a glede manjšega ne. K temu še pride dejstvo, da je po določbi §-a 251, št. 2 izvrš. r. pri izvršbi izločiti in zavezancu pustiti »živež in kurivo, kolikor ju je potreba na 14 dni za zavezanca, njegove družinske ude in posle, živeče z njim v skupnem gospodarstvu«. Če je torej naš zavezanec svinjče zaklal in zabelo shranil, se mu mora zabele pustiti za 14 dni, če pa svinjčeta še ni zaklal in nima nič živil, pa se sme svinjče zarubiti!? Kakor se iz tega razvidi, nekaj pri celi stvari ni v redu.

Pri navedenih zakonovih človekoljubnih nagibih za izločitev najpotrebnejših in najnujnejših zavezančevih reči iz izvršbe se da edino-le misliti, da zakonodavec na take razmere in slučaje, kakor so navedeni, ni mislil, in sicer zato ne, ker jih ni poznal. To pa je tem naravneje, ker vpoštevni sloji nimajo poslancev iz svoje vrste, njih razmere so več ali manj zakonodavcu skrite.

Vpraša se torej, ali se morda vendar iz pametne razlage zakona ne da izvajati tudi izločitev edine svinje, če je edina gospodarska domača žival zavezančeva? Za tako razlago bi se

našla opora v razlogu, da zakon dovoljuje izločitev celo vrednejših predmetov od izvršbe, in da je zakonitost manjšega izvajati iz dovolitve večjega. Toda v našem slučaju nam je opraviti z zakonito izjemo, in izjemo je razlagati strogo in doslovno; analogija je tukaj izključena. Naštevane živali v §-u 251, št. 3 izvrš. r. so torej navedene taksativno in svinjče v zavezančevu izločilno korist ne more priti v poštev, čeprav je novemu izvršilnemu redu zaščita zavezanca ena glavnih tendenc.

Potom prakse je torej v tem vprašanju tudi v prihodnje doseči malo ali čisto nič. Tukaj nahajamo nedostatek zakonov, katerega more izpolniti samo zakonodavec.

Naj še na tem mestu omenim samo to-le. Naravno je tam, kjer vlada siromaštvo in beda, nahajati tudi največ strasti, slabih človeških nagibov, maščevalnosti itd. in kot posledice največ prestopkov in zločinov. V tem oziru sem opazoval, da je pri naših viničarjih največ tožba zaradi razžaljenja časti, tožba, katere zastopajo skoraj izključno samo odvetniki. Posledica so izdatni stroški, rubež in prodaja svinje radi stroškov. Viničar v takih odnošajih ne more zadeti svojega nasprotnika občutneje, nego da ga spravi nekaj dni v zapor in — ob svinjo, ob živež ter edino premoženje.

Morda bo z novim obljubljenim kazenskim zakonom v tem pogledu kaj boljše, morda in najbrže pa tudi ne bo. Ako pa svinja kakor edino gospodarsko živinče neha biti predmet izvršbe, bo pa teh nedostatkov na mah konec. *Dr. M.*

Govor, psihologija, terminologija.

Karakteriolgična študija.

Evolucijo, ne revolucije!

... duh prenemčeni slab, voljni so kremplji bili.
Prešeren.

Vzel sem v roke Wundta, in knjiga se mi je odprla [s temile mesti:

»... das Bewußtsein des Einzelnen steht unter dem Einflusse seiner geistigen Umgebung... die Sprache und die in